

Työ- ja elinkeinoministeriön erityisavustuksen vakioehdot

Vakioehtojen sisällys

1 YLEISTÄ	2
1.1 Vakioehtojen nimi	2
1.2 Ehtojen voimassaoloaika	2
1.3 Vakioehtojen soveltamisala ja sovellettavat säädökset	2
1.4 Velvollisuus noudattaa ehtoja ja rajoituksia	2
1.5 Valtionavustuspäätöksen ja avustusta koskevien tietojen julkisuus	3
1.6 Valtionavustuksen maksaminen	3
1.7 Hankintamenettelyä koskevat ehdot	3
1.8 Muut yleisiin asioihin liittyvät ehdot	5
2 VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN YLEISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1 Valtionavustuksen käytön seurannan järjestämisvelvollisuus	6
2.2 Valtionavustuksen käyttö hyväksyttävään käyttötarkoitukseen	7
2.3 Valtionavustuksen edelleen välittämistä koskevat ehdot	7
2.4 Valtionavustuksen käyttöaikaa koskevat rajoitukset	8
2.5 Valtionavustuksella hankitun omaisuuden käyttöön liittyvät rajoitukset ja velvollisuudet	8
2.6 Valtionavustuspäätöksessä mainittujen erityisten ehtojen muuttaminen	9
2.7 Muut käytön yleisiin lähtökohtiin liittyvät ehdot	9
3 AVUSTETTAVIIN KUSTANNUKSIIN SEKÄ TULOIHIN JA RAHOITUKSEEN LIITTYVÄT EHDOT	9
3.1 Hyväksyttävät kustannukset	9
3.2 Ei-hyväksyttävät kustannukset	11
3.3 Toiminnassa tai hankkeessa saatuihin tuloihin liittyvät ehdot	12
3.4 Avustettavan toiminnan tai hankkeen rahoitukseen liittyvät ehdot	12
3.5 Maksutta käyttöön saatuja resursseja koskevat ehdot	12
3.6 Saajan taloudelliseen tilanteeseen liittyvät ehdot	12
4 VALTIONAVUSTUKSEN SAAJAN ERITYISET VELVOLLISUUDET	13
4.1 Valtionavustuksen saajan tiedonanto- ja ilmoittamisvelvollisuudet	13
4.2 Valtionavustuksen palauttamisvelvollisuus	13
4.3 Valtionavustuksen käytön selvittämisvelvollisuus	13
4.4 Avustetun toiminnan tai hankkeen vaikutusten arviointi	14
4.5 Tulosten hyödyntäminen	14
4.6. Muut valtionavustuksen saajan erityisiin velvollisuuksiin liittyvät ehdot	14
5 VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN VALVONTA, MAKSATUKSEN KESKEYTYS JA TAKAISINPERINTÄ	14
5.1 Seuranta- ja valvontakäytännöt	14
5.2 Tarkastusoikeudet	15
5.3 Valtionavustuksen saajan velvollisuus avustaa tarkastuksessa	15
5.4 Valtionavustuksen maksatuksen keskeytys	15
5.5 Valtionavustuksen takaisinperintä ja korot	16

1 YLEISTÄ

1.1 Vakioehtojen nimi

Työ- ja elinkeinoministeriön erityisavustuksen vakioehdot

1.2 Ehtojen voimassaoloaika

Vakioehdot ovat voimassa 16.9.2024 alkaen.

1.3 Vakioehtojen soveltamisala ja sovellettavat säädökset

Nämä vakioehdot ovat osa valtionavustuksen myöntämistä koskevaa päätöstä (valtionavustuspäätös).

Jos valtionavustuspäätös ja sen liitteet ovat keskenään ristiriidassa, tulkintajärjestys on seuraava:

- 1) valtionavustuspäätös ja sen yksilöidyt erityiset ehdot,
- 2) valtionavustuspäätöksen liitteenä olevat vakioehdot,
- 3) hyväksytty kustannusarvio,
- 4) hyväksytty toteutussuunnitelma,
- 5) valtionavustushakemus ja sen liitteet.

Valtionavustuksen myöntämiseen, käyttöön, valvontaan ja takaisinperintään sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) sekä kaikkia valtion viranomaisia velvoittavia yleisiä säännöksiä, erityisesti hallintolakia (434/2003).

Mahdollinen valtionavustuksen käyttöön sovellettava erityislainsäädäntö tai valtionavustuslain 8 §:n nojalla annettu valtioneuvoston asetus todetaan valtionavustuspäätöksessä.

Tähän asiakirjaan on valtionavustuksen käyttöä koskevien vakioehtojen lisäksi koottu valtionavustuksen käyttöön sovellettavat valtionavustuslain keskeiset säännökset. Lainsäädännössä voi kuitenkin olla myös muita valtionavustuksen käyttöön sovellettavia säännöksiä, joita valtionavustuksen saajan on noudatettava kaikilta osin.

1.4 Velvollisuus noudattaa ehtoja ja rajoituksia

Valtionavustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan, sen lisäksi, mitä tässä laissa tai 8 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään, valtionavustuksen saajan on noudatettava avustettavassa hankkeessa tai toiminnassa valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia.

Vakioehtojen valtionavustushakukohtaiset mahdolliset poikkeukset, lisäykset ja täydennykset yksilöidään hakuilmoituksen kohdassa Lisäehdot/Hakukohtaiset poikkeukset vakioehtoihin.

1.5 Valtionavustuspäätöksen ja avustusta koskevien tietojen julkisuus

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 1 §:n mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Asiakirjojen salassapitoperusteista säädetään julkisuuslain 24 §:ssä.

Julkista tietoa ovat esimerkiksi valtionavustuksen hakijan ja saajan nimi sekä haetun, myönnetyn ja maksetun valtionavustuksen euromäärät.

Valtionavustuslain 32 b §:n mukaan valtionapuviranomaisen tai lain nojalla muun valtionavustuksia myöntävän tulee toimittaa valtionavustustoiminnan vähimmäistiedot Valtiokonttorille valtionavustustoiminnan tietovarantoon tallennettaviksi. Toimitettavista tiedoista säädetään valtionavustuslaissa ja valtioneuvoston asetuksessa (1394/2022).

Valtionavustuslain 32 d §:n mukaan Valtiokonttori julkaisee valtionavustuksia koskevia julkisia tietoja valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelussa (Tutkiavustuksia.fi-palvelu). Julkistavista tiedoista säädetään valtionavustuslaissa ja valtioneuvoston asetuksessa (1394/2022).

1.6 Valtionavustuksen maksaminen

Valtionavustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Valtionapuviranomainen voi päättää, että valtionavustus maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella sen jälkeen, kun avustuksen käytöstä on esitetty valtionapuviranomaiselle hyväksyttävä selvitys.

Valtionavustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan valtionavustuksesta voidaan maksaa ennakkoa, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua sekä sen käytön valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista.

Valtionavustuslain 12 §:n 3 momentin mukaan määrältään vähäinen ja 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu valtionavustus voidaan 1 momentin estämättä maksaa myös kertasuorituksena, jos se on valtionavustuksen käytön kannalta perusteltua.

Valtionavustuslain 12 §:n 4 momentin mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Valtionavustuksen maksamisen tarkemmat ehdot ja maksuaikataulu määritellään valtionavustuspäätöksessä.

1.7 Hankintamenettelyä koskevat ehdot

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä taloudellista vastiketta vastaan.

Jos valtionavustuksen saaja tai siirron saaja tuottaa avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan palvelun tai tavaran itse, kyse ei ole hankinnasta. Tällöin hyväksyttävänä kustannuksina voidaan ottaa huomioon vain palvelun tai tavaran todelliset tuotantokustannukset ilman katetta.

Velvollisuus noudattaa hankinnoissa hankintalainsäädäntöä

Hankinnasta aiheutuvat kustannukset ovat hyväksyttäviä vain, jos hankintamenettelyssä on noudatettu julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016,

hankintalaki). Valtionavustuksen saajan on itse selvitettävä ja otettava toiminnassaan huomioon mahdollinen velvollisuutensa noudattaa hankintalakia.

Hankintayksiköistä säädetään hankintalain 5 §:ssä. Hankintayksiköitä ovat hankintalain 5 §:n 1 momentin mukaisesti 1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset, 2) evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset, 3) valtion liikelaitokset, 4) julkisoikeudelliset laitokset, 5) mikä tahansa hankinnan tekijä silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta 1–4 kohdassa tarkoitettulta hankintayksiköltä.

Jos valtionavustuksen saaja saa hankinnan tekemistä varten tukea (avustusta) yli puolet hankinnan arvosta hankintalain tarkoittamilta hankintayksiköiltä, se on velvollinen noudattamaan hankintalakia siinä hankinnassa.

Hankintaa ei saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin taikka yhdistellä keinotekoisesti hankintalain soveltamisen välttämiseksi.

Hankintalainsäädännön oikeasta soveltamisesta on vastuussa valtionavustuksen saaja. Jos hankinta on tehty vastoin hankintalainsäädäntöä, hankintameno ei ole hyväksyttävä kustannus.

Hankinnat, joihin ei sovelleta hankintalakia, ja velvollisuus pyytää vertailtavia tarjouksia

Jos hankintaan ei sovelleta hankintalakia, valtionavustuksen saaja vastaa siitä, että hankinnasta aiheutuvat kustannukset ovat kohtuullisia. Valtionavustuksen saajan on työ- ja elinkeinoministeriön pyytäessä osoitettava hankinnasta aiheutuneiden kustannusten kohtuullisuus.

Vaikka hankinta ei kuuluisi hankintalain soveltamisalaan, työ- ja elinkeinoministeriö edellyttää, että kaikki vähintään 20 000 euron (alv 0 %) suuriset hankinnat kilpailutetaan pyytämällä tarjoukset useammalta kuin yhdeltä tavarantoimittajalta tai palveluntoimittajalta. Menettelyssä on huomioitava avoimuus, tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu sekä suhteellisuus asetetuissa vaatimuksissa. Jos tällainen hankinta kuitenkin joudutaan esimerkiksi sen luonteesta johtuen tekemään ilman vertailtavia tarjouksia, valtionavustuksen saajan tulee perustella dokumentoidusti tämä poikkeava toimintatapa ja esittää perustelut pyynnöstä ministeriölle.

Jos hankintakokonaisuus toteutetaan erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankinnan kokonaisarvoa laskettaessa.

Jos hankintalain soveltamisalaan kuulumaton hankinta on tehty vastoin näitä ehtoja, hankintameno ei ole hyväksyttävä kustannus.

Hankintoihin liittyvät asiakirjat

Valtionavustuksen saajan on säilytettävä kaikki hankintoihin liittyvät asiakirjat huolellisesti osana avustettavan toiminnan tai hankkeen hallinto- ja kirjanpitoaineistoa. Asiakirjat on toimitettava pyydettyä työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pakotteiden huomioon ottaminen kaikissa hankinnoissa

Valtionavustuksen saajan on kaikissa vähintään 20 000 euron (alv 0 %) suuruisissa hankinnoissa varmistettava, että tarjoajaan tai sen edunsaajapiiriin ei kohdistu Euroopan unionin (EU), Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tai Suomen viranomaisten asettamia pakotteita tai varojen jäädyttämispäätöksiä. Tavaroita tai palveluja hankittaessa tulee tarjouspyyntöihin sisällyttää toimittajan vakuutus siitä, etteivät pakotteet koske sitä tai sen edunsaajapiiriä.

Tavaroita tai palveluja hankittaessa tulee hankintasopimukseen sisällyttää lauseke, jonka mukaan tilaajalla on oikeus irtisanoa hankintasopimus päättymään välittömästi, jos palveluntuottajaa rasittaa julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai hankintalain 81 §:n 1 momentin 3-11 kohdissa tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste taikka EU:n tai YK:n kohdistama pakote, vaikka peruste olisi syntynyt vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen.

Valtionavustuksen saajan tulee ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle välittömästi, jos valtionavustusta on käytetty pakotteiden vastaisesti.

Jos hankinta on tehty vastoin näitä pakotteiden huomioon ottamista koskevia ehtoja, hankintameno ei ole hyväksyttävä kustannus.

1.8 Muut yleisiin asioihin liittyvät ehdot

Valtionavustuksen saajan on huolehdittava organisaationsa hyvästä hallintotavasta sekä riittävästä riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta.

Valtionavustuksen saajan on avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamisessa noudatettava kaikilta osin sitä koskevaa lainsäädäntöä ja eettisiä säännöksiä.

Luettelo työlainsäädännöstä löytyy osoitteesta <https://tem.fi/tyolainsaadanto2>. Ympäristönsuojelua koskeva lainsäädäntö sekä ohjeet löytyvät osoitteesta <https://ym.fi/ymparistonsuojelun-lainsaadanto-ja-ohjeet>.

Voimassa olevan lainsäädännön oikeasta soveltamisesta on vastuussa valtionavustuksen saaja. Avustettavan toiminnan tai hankkeen toimenpiteiden toteuttaminen voimassa olevan lainsäädännön vastaisesti voi johtaa maksamisen keskeyttämiseen tai lopettamiseen sekä maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisinperintään valtionavustuslain nojalla ja näiden ehtojen kohtien 5.4 ja 5.5 mukaisesti.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Valtionavustuksen saajan tulee toiminnassaan edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, sekä noudattaa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986, tasa-arvolaki) ja yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) säädettyjä työnantajavelvoitteita.

Tekijänoikeudet ja muut immateriaalioikeudet

Valtionavustuksen saajan on huolehdittava, että avustettavassa toiminnassa tai hankkeessa aikaansaatuisten tulosten tekijänoikeudet tai muut immateriaalioikeudet kuuluvat sille lain mukaisesti tai erillisen sopimuksen nojalla, eikä tulosten laatimisessa loukata kolmansien osapuolten tekijänoikeutta tai muita immateriaalioikeuksia.

Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

Valtionavustuksen saajan tulee selvittää ja ottaa toiminnassaan huomioon mahdollinen velvollisuutensa noudattaa digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia (306/2019, digipalvelulaki). Digipalvelulakia sovelletaan yrityksen, säätiön, yhdistyksen ja muun yhteisön digitaalisiin palveluihin, joiden kehittämisen tai käytön rahoittamiseen osallistuu mainitussa laissa tarkoitettu viranomaisen vähintään puolella kehittämiskustannuksista tai vuotuisista ylläpitokustannuksista.

Velvollisuus ilmoittaa väärinkäyttöepäilyistä ja ilmoittajansuoja

Valtionavustuksen saajan ja siirron saajan sekä näiden organisaatiossa työskentelevän tulee viipymättä ilmoittaa epäilemistään tai havaitsemastaan väärinkäytöstä. Väärinkäytöllä tarkoitetaan kaikkia tahattomia ja tahallisia toimia, joiden seurauksena valtionavustusta käytetään vastoin sovellettavia säännöksiä tai näitä ehtoja. Avustuspetoksista ja avustusten väärinkäyttörikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 29 luvussa.

Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun lain (1171/2022, ilmoittajansuojelulaki) soveltamisalaan kuuluvan ilmoituksen voi tehdä oikeuskanslerinviraston keskitettyyn ulkoiseen ilmoituskanavaan <https://oikeuskansleri.fi/keskitetty-ulkoinen-ilmoituskanava>. Valtionavustusten ja valtiontukien myöntämistä, käyttämistä tai takaisinperintää koskevien sääntöjen rikkomista koskevat ilmoitukset kuuluvat kokonaisuudessaan ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan. Oikeuskanslerinvirasto siirtää ilmoituskanavaansa tehdyt ilmoitukset toimivaltaiselle viranomaiselle, joka tutkii ilmoituksen ja ryhtyy tarpeellisiin toimiin.

Jos valtionavustuksen saaja tai siirron saaja on ilmoittajansuojelulain 10 §:ssä tarkoitettu vähintään 50 työntekijää työllistävä yksityisen tai julkisen sektorin organisaatio, sillä on lisäksi velvollisuus perustaa sisäinen ilmoituskanava.

Lisätietoja viranomaisten ilmoituskanavista löytyy oikeusministeriön sivustolta <https://korruptiontorjunta.fi/ilmoita-korruptiosta>. Ilmoittajansuojelusta löytyy lisätietoja muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön sivustolta <https://tem.fi/ilmoittajansuojelu>.

Valtionavustuksen saajan on huolehdittava siitä, että nämä väärinkäyttöepäilyistä ilmoittamisen velvollisuutta koskevat ehdot sekä edellä mainitut ilmoituskanavia ja ilmoittajansuojelua koskevat osoitteet ovat kaikkien sen organisaatiossa työskentelevien ja siirron saajien tiedossa.

2 VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN YLEISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Valtionavustuksen käytön seurannan järjestämisvelvollisuus

Valtionavustuksen käytön seuraaminen kirjanpidossa

Valtionavustuspäätös on toimitettava tiedoksi kirjanpidosta vastaavalle.

Valtionavustuksen saajan on perustettava kirjanpitoonsa muista toiminnoista erillinen kustannuspaikka avustettavan toiminnan tai hankkeen talouden seuraamiseksi. Taloudella tarkoitetaan toiminnasta tai hankkeesta aiheutuneita kustannuksia, tuloja ja rahoitusta.

Hallinto- ja kirjanpitoaineiston säilyttäminen ja säilyttämisaika

Valtionavustuksen saajan on säilytettävä avustettavan toiminnan tai hankkeen kirjanpitoaineisto, tositteet ja muu aineisto siten, että valtionavustuksen käytön valvonta on mahdollista myös valtionavustuksen käyttöajan jälkeen.

Valtionavustuksen saajan on säilytettävä avustettavan toiminnan tai hankkeen aineisto vähintään 10 vuoden ajan valtionavustuksen viimeisestä maksuerästä lukien. Jos valtionavustuspäätöksessä on määrätty valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaika, 10 vuoden säilyttämisaika lasketaan omaisuuden käyttöajan päättymisestä.

Tositteet ja muu avustettavan toiminnan tai hankkeen aineisto on toimitettava pyydettyäessä työ- ja elinkeinoministeriölle.

Työajan seuranta

Avustettavalle toiminnalle tai hankkeelle kohdennettavien palkkakustannusten on perustuttava todelliseen työskentelyyn avustettavassa toiminnassa tai hankkeessa.

Jos avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamiseksi tehtävä työ vie vain osan henkilön työajasta, henkilön on pidettävä tuntitasoista työaikakirjanpitoa toiminnalle tai hankkeelle tekemästään työstä. Työaikakirjanpidosta on käytävä ilmi toiminnan tai hankkeen toteuttamiseksi tehty työ ja valtionavustuksen käyttöaikana tehdyn työn kokonaismäärä. Tehdyt työtunnit on kuukausittain kohdistettava niille päiville, joina työ on tehty. Avustettavan toiminnan tai hankkeen vastuuhenkilön tai työntekijän esihenkilön on vahvistettava työtunnit vähintään kerran kuukaudessa ja vahvistamisesta on jätettävä merkintä seurantajärjestelmään.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus jättää palkkakustannukset osittain tai kokonaan hyväksymättä, jos työajanseurantaa ei ole järjestetty näiden ehtojen mukaisesti tai seurantaa ei voida pitää luotettavana.

Työaikakirjanpidon raportit on toimitettava pyydettyäessä työ- ja elinkeinoministeriölle.

2.2 Valtionavustuksen käyttö hyväksyttävään käyttötarkoitukseen

Valtionavustuksen käyttötarkoitus on yksilöity valtionavustuspäätöksessä. Valtionavustuslain 13 §:n 1 momentin mukaan valtionavustusta saadaan käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.

Valtionavustusta ei saa käyttää taloudelliseen toimintaan. Taloudellinen toiminta tarkoittaa tavaroiden ja palvelujen tarjoamista markkinoilla.

2.3 Valtionavustuksen edelleen välittämistä koskevat ehdot

Valtionavustusta saa käyttää muun kuin valtionavustuksen saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen vain, jos avustuksen edelleen välittäminen on sallittu valtionavustuspäätöksessä. Siinä tapauksessa valtionavustuksen saajan on ennen valtionavustuksen edelleen välittämistä tehtävä yksityisoikeudellinen sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan (siirron saaja) kanssa.

Valtionavustuksen saaja on työ- ja elinkeinoministeriöön nähden julkisoikeudellisessa oikeussuhteessa, eikä valtionavustuksen edelleen välittäminen vapauta miltään osin valtionavustuksen saajaa julkisoikeudellisista velvoitteistaan.

Valtionavustuksen saaja on siten täysimääräisesti vastuussa työ- ja elinkeinoministeriölle valtionavustuksen oikeasta käytöstä myös siltä osin, kuin avustusta on välitetty edelleen. Tämä tarkoittaa, että työ- ja elinkeinoministeriö voi siten esimerkiksi vaatia avustuksen käytöstä selvityksiä ja tehdä siihen liittyviä tarkastuksia sekä periä virheellisesti käytetyn valtionavustuksen takaisin valtionavustuksen saajalta silloinkin, kun saaja on valtionavustuspäätöksen salliessa välittänyt avustusta edelleen valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan siirron saajan toimintaan tai hankkeeseen.

Valtionavustuksen saajan on osana valtionavustuksen käytön selvittämisvelvollisuuttaan selvítettävä valtionavustuksen käyttö myös edelleen välitetyn avustuksen osalta.

Valtionavustuksen saajan on pyydettyäessä toimitettava valtionavustuksen saajan ja siirron saajan välinen sopimus työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtionavustuksen edelleen välittämistä koskevan sopimuksen sisällön vähimmäisvaatimukset

Valtionavustuksen saajan on avustuksen edelleen välittämistä koskevassa sopimuksessa varmistettava, että siirron saaja tietää edelleen välitettyjen varojen luonteesta valtionavustuksena ja että siirron saaja noudattaa valtionavustuksen käytössä valtionavustuksen saajaa koskevan valtionavustuspäätöksen ehtoja ja rajoituksia.

Valtionavustuksen edelleen välittämistä koskevaan sopimukseen on otettava vähintään seuraavat asiat:

- maininta, että sopimus koskee tässä valtionavustuspäätöksessä tarkoitetun valtionavustuksen edelleen välittämistä,
- edellytys, että siirron saaja noudattaa tähän valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja ja rajoituksia,
- edellytys, että valtionavustuksen saajalla on mahdollisuus valvoa siirron saajan avustuksen käyttöä riittävällä tavalla,
- edellytys, että siirron saaja selvittää avustuksen käytön valtionavustuksen saajalle valtionavustuspäätöksen ja näiden ehtojen kohdan 4.3 mukaisesti,
- maininta työ- ja elinkeinoministeriön ja sen valtuuttaman viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan oikeudesta tarkastaa siirron saajan taloutta ja toimintaa valtionavustuslain 16 §:n mukaisesti sekä valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta suorittaa valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) mukaisia tarkastuksia,
- edellytys, että siirron saaja huolehtii siitä, että näiden ehtojen kohdassa 1.8 mainitut väärinkäyttöepäilyistä ilmoittamisen velvollisuutta koskevat ehdot sekä ilmoituskanavia ja ilmoittajansuojelua koskevat osoitteet ovat kaikkien sen organisaatiossa työskentelevien tiedossa,
- siirron saajan vakuutus siitä, etteivät EU:n, YK:n tai Suomen viranomaisten asettamat pakotteet tai varojen jäädyttämispäätökset koske sitä tai sen edunsaajapiiriä,
- valtionavustuksen saajan oikeus irtisanoa sopimus päättymään välittömästi, mikäli käy ilmi, että siirron saajaa tai sen edunsaajapiiriä rasittaa jokin EU:n, YK:n tai Suomen viranomaisten asettama pakote tai varojen jäädyttämispäätös,
- edellytys, että siirron saaja ei käytä valtionavustusta hankintoihin sellaisilta tahoilta taikka suoraan tai välillisesti sellaisilta henkilöiltä tai yhteisöiltä, joita rasittaa jokin EU:n, YK:n tai Suomen viranomaisten asettama pakote tai varojen jäädyttämispäätös. Tavarointa tai palveluja hankittaessa tulee tarjouspyyntöihin sisällyttää toimittajan vakuutus siitä, etteivät pakotteet koske sitä tai sen edunsaajapiiriä.
- edellytys, että tavarointa tai palveluja hankittaessa tulee hankintasopimukseen sisällyttää lauseke, jonka mukaan tilaajalla on oikeus irtisanoa hankintasopimus päättymään välittömästi, jos palveluntuottajaa rasittaa julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai hankintalain 81 §:n 1 momentin 3-11 kohdissa tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste taikka EU:n tai YK:n kohdistama pakote, vaikka peruste olisi syntynyt vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen.

2.4 Valtionavustuksen käyttöaikaa koskevat rajoitukset

Valtionavustusta saa käyttää vain valtionavustuspäätöksessä yksilöitynä käyttöaikana.

2.5 Valtionavustuksella hankitun omaisuuden käyttöön liittyvät rajoitukset ja velvollisuudet

Valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaika määrätään valtionavustuspäätöksessä.

Valtionavustuslain 13 §:n 3 momentin mukaan, jos valtionavustus on myönnetty tiettyä valtionavustuspäätöksessä määriteltyä käyttötarkoitusta varten käytettävän omaisuuden hankintaan tai perusparannukseen, omaisuutta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin valtionavustuspäätöksessä määriteltyyn käyttötarkoitukseen eikä omaisuuden omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle valtionavustuspäätöksessä määrättyä valtionavustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöaikana.

Valtionavustuksen saajan on vakuutettava riittävällä ja asianmukaisella tavalla valtionavustuksella hankittu omaisuus.

2.6 Valtionavustuspäätöksessä mainittujen erityisten ehtojen muuttaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö voi valtionavustuksen saajan hakemuksesta perustellusta syystä muuttaa valtionavustuksen käyttötarkoitusta ja -aikaa sekä valtionavustuspäätöksessä yksilöityjä erityisiä ehtoja. Muutosta koskeva kirjallinen hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen valtionavustuksen käyttöajan päättymistä siten, että päätös haetusta muutoksesta voidaan tehdä ennen mahdollisesti avustettavaan toimenpiteeseen ryhtymistä. Hakemuksen tulee sisältää tarkennettu toteutussuunnitelma sekä kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma, mikäli niihin esitetään muutoksia. Hakemuksessa on mainittava valtionavustuspäätöksen asianumero.

Työ- ja elinkeinoministeriö käyttää tapauskohtaista harkintaa päättäessään, hyväksyykö se haetun muutoksen.

2.7 Muut käytön yleisiin lähtökohtiin liittyvät ehdot

Ehtoa ei ole määritelty.

3 AVUSTETTAVIIN KUSTANNUKSIIN SEKÄ TULOIHIN JA RAHOITUKSEEN LIITTYVÄT EHDOT

3.1 Hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävät kustannukset määritellään valtionavustuspäätöksessä. Näihin vakioehtoihin on koottu keskeiset hyväksyttäviä kustannuksia koskevat yleiset periaatteet.

Kustannusten hyväksymisen yleiset periaatteet

Valtionavustuksen saajan on avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamisessa kaikilta osin noudatettava tarkoituksenmukaista ja johdonmukaista säästäväisyyttä.

Hyväksyttävien kustannusten on oltava valtionavustuspäätöksen mukaisia, avustettavasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuneita kustannuksia (aiheuttamisperiaate). Hyväksyttävien kustannusten on oltava avustettavan toiminnan tai hankkeen kannalta välttämättömiä ja tarpeellisia sekä määrältään kohtuullisia.

Valtionavustuksen saaja voi hakea maksuun vain sellaisia kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet valtionavustuspäätöksessä yksilöitynä käyttöaikana (suoriteperuste). Valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen tilintarkastuksesta käyttöajan jälkeen aiheutuvat kustannukset voidaan kuitenkin hyväksyä, jos valtionavustuspäätöksessä on edellytetty avustettavan toiminnan tai hankkeen tilintarkastusta.

Kustannusten tulee olla tosiasiallisesti maksettuja ja todennettavissa kirjanpidosta (ks. myös kohta 2.1). Kustannuksina hyväksytään vain todellinen valtionavustuksen saajan

maksettavaksi jäävä osuus. Hyväksyttävänä kustannuksina otetaan huomioon ne kustannukset, jotka kirjanpitolain (1336/1997) ja -asetuksen (1339/1997) sekä hyvän kirjanpitolaitoksen mukaan on kirjattava valtionavustuksen käyttöajalle kuluksi.

Palkkakustannukset

Palkkakustannuksina voidaan hyväksyä avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisesta työstä aiheutuneet palkkakustannukset ja niihin liittyvät lakiin taikka työnantajaa velvoittavaan virka- tai työehtosopimukseen perustuvat kustannukset.

Palkkakustannukset ovat hyväksyttäviä vain siltä osin kuin ne eivät ylitä valtionavustuksen saajan vastaavasta työstä yleisesti maksaman palkan määrää. Valtionavustuksen saajan on työ- ja elinkeinoministeriön pyytäessä osoitettava, että palkkakustannukset eivät ylitä valtionavustuksen saajan vastaavasta työstä yleisesti maksaman palkan määrää. Osoittaminen voi perustua esimerkiksi valtionavustuksen saajan palkkataulukoihin, työehtosopimukseen tai muihin vastaaviin dokumentoituihin palkanmääräytymisperusteisiin.

Kohtuullisina ja hyväksyttävänä palkkakustannuksina työ- ja elinkeinoministeriö voi hyväksyä kutakin palkansaajaa kohden enintään määrän, joka vastaa 80 000 euron vuosipalkkaa (brutto), mukaan lukien palkkakustannuksiin liittyvät lakiin taikka työnantajaa velvoittavaan virka- tai työehtosopimukseen perustuvat kustannukset. Tämän määrän ylittävän osan maksamisesta valtionavustuksen saaja vastaa muilla varoillaan. Palkkakustannuksiksi katsotaan sekä rahapalkkana että luontoisetuna maksetut palkat.

Jos avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamiseksi tehtävä työ vie vain osan henkilön työajasta, palkkakustannusten hyväksymisen edellytyksenä on kohdassa 2.1 edellytetty työaikakirjanpito.

Ostopalveluista aiheutuvat kustannukset

Valtionavustuksen saaja tai siirron saaja voi toteuttaa avustettavan toiminnan tai hankkeen toimenpiteitä joko omana työnä tai ostopalveluina. Siltä osin kuin valtionavustuksen saaja tai siirron saaja tuottaa avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamiseen kuuluvat palvelut itse, hyväksyttävänä kustannuksina voidaan ottaa huomioon vain palvelun toteuttamisesta tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset ilman katetta.

Ostopalvelukustannuksina voidaan hyväksyä valtionavustuspäätöksen mukaiset, välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvistä ostetuista palveluista aiheutuvat kustannukset.

Lisäksi ostopalvelukustannuksena voidaan hyväksyä valtionavustuksen kohteena olevan toiminnan tai hankkeen tilintarkastuksesta aiheutuvat kustannukset, jos valtionavustuspäätöksessä on edellytetty avustettavan toiminnan tai hankkeen tilintarkastusta.

Valtionavustuksen saajan on toimitettava ostolaskut pyydettyä työ- ja elinkeinoministeriölle.

Jos ostopalveluiden hankinta on tehty vastoin näiden vakioehtojen kohdassa 1.7 olevia hankintamenettelyä koskevia ehtoja, hankintameno ei ole hyväksyttävä kustannus.

Matkakustannukset

Matkakustannuksina pidetään niitä ylimääräisiä menoja, joita valtionavustuksen saajalle aiheutuu avustettavan toiminnan tai hankkeen matkustuskustannuksista.

Matkakustannukset ovat hyväksyttäviä siltä osin kuin ne ovat kohtuullisia, eivätkä matkustajalle maksettavat korvaukset ylitä valtionavustuksen saajaa koskevissa virka- ja

työehtosopimuksissa sovittuja ehtoja. Jos valtionavustuksen saajaan sovellettava virka- tai työehtosopimus ei sisällä säännöksiä matkakustannusten korvaamisesta tai valtionavustuksen saajaan ei sovelleta virka- tai työehtosopimusta, matkakustannukset ovat hyväksyttäviä valtion virka- ja työehtosopimuksen sisältämän kulloinkin voimassaolevan valtion matkustussäännön mukaisesti.

Mahdollisten ulkomaan matkojen osalta valtionavustuksen saajan tulee olla etukäteen yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriöön ennen kustannusten aiheutumista, mikäli ulkomaan matkaa ei ole esitetty toteutussuunnitelmassa.

Arvonlisävero

Valtionavustuksen saajan kustannukset hyväksytään arvonlisäveroineen, kun ne liittyvät arvonlisäverottomaan toimintaan ja maksettava arvonlisävero jää valtionavustuksen saajan lopulliseksi kustannukseksi.

Kunnille ja kuntayhtymille myönnettyissä valtionavustuksissa hyväksytään vain arvonlisäverottomat kustannukset.

Välilliset kustannukset

Välillisillä kustannuksilla tarkoitetaan kustannuksia, joiden suuruutta ei voida tai ei ole tarkoituksenmukaista määrittää kohdistamalla kuluja suoraan avustettavaan toimintaan tai hankkeeseen, mutta joiden suuruus voidaan määrittää kohdistamalla osuus kulusta hyväksytyä kustannuslaskentamenetelmää käyttäen.

Jos valtionavustuspäätöksessä ei ole hyväksytty välillisiä kustannuksia prosenttimääräisinä, välillisten kustannusten on perustuttava todellisiin toteutuneisiin kustannuksiin ja oltava:

- selkeästi ja perustellusti kohdennettuja,
- avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksytyyn kustannusarvion mukaisia,
- erikseen dokumentoituja,
- valtionavustuksen koko käyttöajan saman perusteisia,
- aiheuttamisperiaatteen mukaisia.

Valtionavustuksen saajan on toimitettava välillisten kustannusten aiheuttamisperusteista erillinen selvitys työ- ja elinkeinoministeriölle.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus jättää välilliset kustannukset osittain tai kokonaan hyväksymättä, jos kustannusten aiheutuminen avustettavasta toiminnasta tai hankkeesta ei ole selkeästi osoitettavissa.

3.2 Ei-hyväksyttävät kustannukset

Valtionavustusta ei myönnetä eikä makseta kustannuksiin, joilla ei ole olennaista merkitystä avustettavan toiminnan tai hankkeen tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Alla oleva ei-hyväksyttävien kustannusten luettelo on esimerkinomainen ja informatiivinen.

Kustannuksia, joita ei hyväksytä:

- vastikkeettomat menot kuten apurahat, lahjoitukset, palkinnot ja muut vastaavat rahasuoritukset,
- varain- ja jäsenhankinnan kustannukset,
- hankintameno, jos hankinta on tehty vastoin näiden vakioehtojen kohdassa 1.7 olevia hankintamenettelyä koskevia ehtoja,

- pakotteiden tai avustettavaa toimintaa tai hanketta koskevan lainsäädännön vastaisesti toteutetuista toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset,
- arvonlisävero, jos se ei ole valtionavustuksen saajan lopullinen kustannus,
- lainojen lyhennykset, viivästyskorot ja muut korkokulut, tilitapahtumista perittävät palvelumaksut, luottokorttien käyttömaksut, valuutan vaihtopalkkiot, kurssitappiot, provisiot, liike- ja sijoitustoiminnan kustannukset ja muut rahoitukseen liittyvät kustannukset,
- oikeudenkäyntikustannukset, oikeuden langettamat korvaukset sekä rangaistusluonteiset maksut, kuten sakot ja muut lakiin perustuvat taloudelliset seuraamukset,
- varaukset (poikkeuksena lomapalkkavaraukset),
- vapaaehtoiset henkilösivukustannukset, jotka eivät ole lakisäätteisiä tai perustu työnantajaan velvoittavaan virka- tai työehtosopimukseen, kuten lisäeläkevakuutusmaksut, tulospalkkiot, bonukset ja henkilökohtaiset jäsenmaksut,
- irtisanomiskorvaukset tai irtisanomisajalta ilman työvelvoitetta maksettavat palkkakustannukset,
- virkistysmenot, edunvalvontamenot ja edustuskulut (verohallinnon ohjeet, Edustusmenot verotuksessa),
- valtionavustuksen palautus, takaisinperintävelvoitteet tai luottotappio siirron saajalle edelleen välitetyistä valtionavustuksesta,
- valtionavustuspäätöksessä poisrajatut kustannukset,
- kustannukset, jotka eivät aiheudu avustettavasta toiminnasta tai hankkeesta taikka eivät ole avustettavan toiminnan tai hankkeen kannalta välttämättömiä ja tarpeellisia tai kohtuullisia.

Epäselvissä tilanteissa valtionavustuksen saajan tulee olla yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriöön ennen kustannusten aiheutumista.

3.3 Toiminnassa tai hankkeessa saatuihin tuloihin liittyvät ehdot

Tuloilla tarkoitetaan sellaisia vastikkeellisia rahavirtoja, jotka saadaan kerrytettyä suoraan avustetun toiminnan tai hankkeen raportoiduilla kustannuksilla. Tulot voivat kertyä myynnistä, vuokrauksesta, käyttökorvauksista tai muusta luovutetusta vastikkeesta. Valtionavustuspäätöksessä yksilöitynä valtionavustuksen käyttöaikana kertyneet tulot otetaan vähennyksenä huomioon määritettäessä toiminnan tai hankkeen hyväksyttäviä kustannuksia.

3.4 Avustettavan toiminnan tai hankkeen rahoitukseen liittyvät ehdot

Omavastuuosuus hyväksyttävistä kustannuksista tarkoittaa sitä osuutta hyväksyttävien kustannusten yhteismäärästä, joka jää jäljelle ulkopuolisella rahoituksella katettavien hyväksyttävien kustannusten yhteismäärän vähentämisen jälkeen.

3.5 Maksutta käyttöön saatuja resursseja koskevat ehdot

Talkootyö tai muut maksutta käyttöön saadut resurssit eivät voi olla osa avustettavan toiminnan tai hankkeen taloutta.

3.6 Saajan taloudelliseen tilanteeseen liittyvät ehdot

Valtionavustuksen saajalla on oltava tarvittavat taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa avustuksen kohteena oleva toiminta tai hanke. Valtionavustus voidaan maksaa vain, mikäli avustuksen myöntämisen perusteena olleet edellytykset ovat maksatuspäätöstä tehtäessä edelleen voimassa. Valtionavustuksen saajan tiedonanto- ja ilmoittamisvelvollisuudet ovat näiden ehtojen kohdassa 4.1.

4 VALTIONAVUSTUKSEN SAAJAN ERITYISET VELVOLLISUUDET

4.1 Valtionavustuksen saajan tiedonanto- ja ilmoittamisvelvollisuudet

Valtionavustuksen saajan tulee antaa työ- ja elinkeinoministeriölle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Valtionavustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä työ- ja elinkeinoministeriölle valtionavustuksen myöntämisen perusteena olleiden edellytysten tai avustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen vaikuttavasta muutoksesta taikka muusta valtionavustuksen käyttöön vaikuttavasta muutoksesta.

Muutoksella tarkoitetaan erityisesti valtionavustuksen käyttötavalle asetettujen ehtojen ja rajoitusten toteutumiseen vaikuttavia muutoksia. Valtionavustuksen käyttöön vaikuttavia muutoksia ovat myös avustettavan toiminnan tai hankkeen toteuttamisen laadussa, laajuudessa tai rahoituksessa tapahtuvat olennaiset muutokset. Muutoksen arvioinnin perustana ovat valtionavustushakemuksessa annetut ja valtionavustuspäätöksen perustaksi otetut tiedot.

Valtionavustuksen saajan on pidettävä vastuuhenkilöitään koskevat tiedot ajan tasalla.

4.2 Valtionavustuksen palauttamisvelvollisuus

Valtionavustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan valtionavustuksen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai perusteettomasti saamansa valtionavustus tai sen osa. Valtionavustus tai sen osa tulee palauttaa myös siinä tapauksessa, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksen edellyttämällä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

4.3 Valtionavustuksen käytön selvittämisvelvollisuus

Valtionavustuksen saajan on toimitettava valtionavustuksen käytöstä selvitys työ- ja elinkeinoministeriölle valtionavustuspäätöksessä yksilöityyn määräaikaan mennessä.

Selvityksen tulee sisältää ainakin:

- selostus tai raportti valtionavustuspäätöksen mukaisen toiminnan tai hankkeen toteutumisesta suhteessa hyväksytyyn toteutussuunnitelmaan,
- yhteenveto tavoitteiden ja tulosten saavuttamisesta,
- arvio toiminnan tai hankkeen vaikutuksista,
- selvitys toteutettujen toimenpiteiden kustannuksista, tuloista ja rahoituksesta.

Selvityksen liitteenä on toimitettava:

- riittävän yksityiskohtainen avustetun toiminnan tai hankkeen kustannuspaikkaa vastaava pääkirjanote tai kirjanpidon raportti avustetun toiminnan tai hankkeen toteutuneista kustannuksista, tuloista ja rahoituksesta valtionavustuksen käyttöajalta,
- tilintarkastajan tarkastusraportti, jos valtionavustuspäätöksessä on edellytetty avustettavan toiminnan tai hankkeen tilintarkastusta,
- palkkaselvityslomake tai yhteenveto palkkakustannuksista,
- vahvistettuihin tuntikirjanpitotietoihin perustuva selvitys henkilöstön työajan käytöstä avustettuun toimintaan tai hankkeeseen,

- hankintaselvityslomake tai -yhteenvedo vähintään 20 000 euron (alv 0 %) hankinnoista,
- vastaavat siirron saajaa koskevat liitteet siltä osin kuin valtionavustusta on edelleen välitetty näiden ehtojen kohdan 2.3 mukaisesti.

Lisäksi valtionavustuksen saajan taloushallinnosta vastaavan ja saajaa edustavan henkilön, jolla on saajayhteisön nimenkirjoitusoikeus, on allekirjoituksellaan vahvistettava valtionavustuksen käytön selvityksessä, että:

- valtionavustus on käytetty siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty,
- erittely avustetun toiminnan tai hankkeen kustannuksista, tuloista ja rahoituksesta perustuu valtionavustuksen saajan kirjanpitoon,
- selvitys on laadittu sovellettavien säännösten ja työ- ja elinkeinoministeriön antamien ohjeiden mukaisesti ja valtionavustuksen kohteiksi ei ole esitetty kustannuksia, jotka sovellettavien säännösten tai ohjeiden mukaan eivät ole hyväksyttäviä tai jotka eivät kuulu avustettuun toimintaan tai hankkeeseen,
- valtionavustuksella tehdyissä hankinnoissa on noudatettu hankintalainsäädäntöä ja näiden vakioehtojen kohdassa 1.7 olevia hankintamenettelyä koskevia ehtoja,
- samoihin kustannuksiin ei ole saatu muuta julkista tukea tai että muu julkinen tuki on erittelyssä esitetyn mukainen.

Valtionavustuksen saajan on työ- ja elinkeinoministeriön pyytäessä toimitettava ministeriölle viivytyksettä myös muuta valtionavustuksen käyttöä selventävää tausta-aineistoa.

4.4 Avustetun toiminnan tai hankkeen vaikutusten arviointi

Valtionavustuksen saajan tulee tarvittaessa osallistua valtionavustuksen vaikutuksia koskevien välttämättömien tietojen tuottamiseen ja toimittamiseen valtionavustuksen käytön ja raportoinnin jälkeen.

4.5 Tulosten hyödyntäminen

Työ- ja elinkeinoministeriön avustaman toiminnan tai hankkeen tulosten tulee olla julkisia ja yleisesti hyödynnettävissä. Valtionavustuksen saajan tulee aktiivisesti levittää tietoa avustetun toiminnan tai hankkeen tuloksista muille toimijoille.

4.6. Muut valtionavustuksen saajan erityisiin velvollisuuksiin liittyvät ehdot

Ehtoa ei ole määritelty.

5 VALTIONAVUSTUKSEN KÄYTÖN VALVONTA, MAKSATUKSEN KESKEYTYS JA TAKAISINPERINTÄ

5.1 Seuranta- ja valvontakäytännöt

Työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii valtionavustuslain 15 §:n mukaisesti valtionavustuksen asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta hankkimalla valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tekemällä tarvittaessa tarkastuksia.

Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus antaa työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön tarvittavia valtionavustuksen käyttö-, seuranta- ja muita tietoja ministeriön pyytäessä.

5.2 Tarkastusoikeudet

Valtionapuviranomaisen tarkastusoikeudesta säädetään valtionavustuslain 16 §:ssä ja tarkastuksen suorittamisesta 17 §:ssä.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus suorittaa valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Jos valtionavustus on myönnetty valtionavustuslain 7 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin valtionavustuksen saajan hankkeeseen tai toimintaan, työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tarvittaessa tarkastaa myös siirron saajan valtionavustuspäätöksen mukaista taloutta ja toimintaa. Valtionavustuksen saajan on otettava siirron saajien kanssa tehtäviin sopimuksiin riittävät lausekkeet tarkastusoikeuden toteuttamiseksi, kuten kohdassa 2.3. tarkemmin veloitetaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan edellä mainittuja tarkastuksia ja ministeriö voi myös käyttää ulkopuolista asiantuntijaa apuna tarkastuksessa.

Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja tilintarkastajalla on oikeus ottaa tarkastuksen kohteena oleva aineisto haltuunsa, jos tarkastaminen sitä edellyttää. Aineiston haltuunotosta laaditaan tarkastuksen yhteydessä pöytäkirja, jossa mainitaan haltuunoton tarkoitus ja haltuun otettu aineisto. Aineisto palautetaan viipymättä, kun sitä ei enää tarvita tarkastuksen suorittamiseksi.

Tarkastusta suorittavalla virkamiehellä ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa valtionavustuksen saajan hallinnassa tai käytössä oleviin liike-, varasto- tai muihin vastaaviin ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen käytettäviin tiloihin ja muille alueille, joiden oloilla on merkitystä valtionavustuksen myöntämiselle ja käytön valvonnalle. Tarkastusta ei suoriteta kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeudesta säädetään valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 2 §:ssä.

5.3 Valtionavustuksen saajan velvollisuus avustaa tarkastuksessa

Valtionavustuslain 17 §:n 1 momentin mukaan valtionavustuksen saajan on korvauksetta annettava tarkastusta suorittavalle virkamiehelle ja muulle työ- ja elinkeinoministeriön valtuuttamalle viranomaiselle tai tilintarkastajalle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat, tallenteet ja muu aineisto sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

Valtionavustuksen saajalla on velvollisuus avustaa myös siirron saajaan kohdistuvan tarkastuksen toteuttamisessa.

5.4 Valtionavustuksen maksatuksen keskeytys

Valtionavustuslain 19 §:n mukaan valtionapuviranomainen voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen keskeytettäväksi, jos:

- 1) on perusteltua aihetta epäillä, että valtionavustuksen saaja ei menettele 12 §:n 4 momentissa taikka 13 tai 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 2) ne perusteet, joilla valtionavustus on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet; taikka

- 3) Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetään maksamisen keskeyttämistä.

5.5 Valtionavustuksen takaisinperintä ja korot

Valtionapuviranomaisen velvollisuus takaisinperintään

Valtionapuviranomaisen velvollisuudesta valtionavustuksen takaisinperintään säädetään valtionavustuslain 21 §:ssä.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on velvollisuus takaisinperintään, jos valtionavustuksen saaja on:

- 1) jättänyt palauttamatta sellaisen valtionavustuksen tai sen osan, joka 20 §:n mukaan on palautettava;
- 2) käyttänyt valtionavustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty;
- 3) antanut valtionapuviranomaiselle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan valtionavustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, taikka salannut sellaisen seikan; taikka
- 4) muutoin 1–3 kohtaan verrattavalla tavalla olennaisesti rikkonut valtionavustuksen käyttämistä koskevia säännöksiä tai valtionavustuspäätökseen otettuja ehtoja.

Harkinnanvarainen takaisinperintä

Valtioapuviranomaisen mahdollisuudesta harkinnanvaraiseen takaisinperintään ja maksatuksen lopettamisesta säädetään valtionavustuslain 22 §:ssä.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi, jos:

- 1) valtionavustuksen saaja on menetellyt 12 §:n 4 momentin taikka 13 tai 14 §:n vastaisesti;
- 2) valtionavustuksen saaja on kieltäytynyt antamasta 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua aineistoa tai avustamasta mainitussa momentissa tarkoitettulla tavalla tarkastuksessa;
- 3) valtionavustuksen saaja on lopettanut valtionavustuksen kohteena olleen toiminnan, supistanut sitä olennaisesti tai luovuttanut sen toiselle;
- 4) valtionavustuksen saaja on 13 §:n vastaisesti luovuttanut toiselle omistus- tai hallintaoikeuden omaisuuteen, joka on hankittu valtionavustuksella;
- 5) valtionavustuksen saaja on 13 §:n vastaisesti pysyvästi muuttanut valtionavustuksen kohteena olleen omaisuuden käyttötarkoitusta;
- 6) valtionavustuksen saaja on joutunut ulosottoimenpiteen kohteeksi, selvitystilaan, konkurssiin taikka yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitetun saneerausmenettelyn tai yksityishenkilön velkajärjestelyistä annetussa laissa (57/1993) tarkoitetun velkajärjestelyn kohteeksi, jollei valtionavustuksen käyttötarkoituksesta muuta johdu; taikka
- 7) valtionavustuksen saaja menettelee tosiasiallisesti tässä momentissa säädettyihin seikkoihin rinnastettavalla tavalla antamalla valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos valtionavustuksen saaja tai tämän rikoslaissa määritelty edustaja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rangaistukseen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä tai työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta taikka valtionavustuksen saajalle on lainvoimaisella päätöksellä määrätty työsopimuslaissa tarkoitettu seuraamusmaksu, työ- ja elinkeinoministeriö voi jatkaa valtionavustuksen maksamista sekä jättää jo maksetun valtionavustuksen tai sen osan perimättä takaisin vain erityisen painavasta syystä.

Jos valtionavustuksen kohteena ollut omaisuus on tuhoutunut tai vahingoittunut valtionavustuspäätöksessä määriteltynä käyttöaikana eikä tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden tilalle hankita uutta vastaavaa omaisuutta, työ- ja elinkeinoministeriö voi päätöksellään määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi ja määrätä mahdollisesta vakuutuskorvauksesta tai muusta korvauksesta takaisin perittäväksi määrän, joka vastaa valtionavustuksen osuutta omaisuuden alkuperäisestä hankintamenosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi päätöksellään myös määrätä valtionavustuksen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun valtionavustuksen takaisin perittäväksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Korot

Valtionavustuslain 24 §:n mukaan valtionavustuksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle valtionavustuksen maksupäivästä korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä.

Valtionavustuslain 25 §:n mukaan, jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään valtionapuviranomaisen asettamana eräpäivänä, sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Kuittaus

Valtionavustuslain 30 §:n mukaan palautettava tai takaisin perittävä määrä korkoineen voidaan periä siten, että se vähennetään samalle valtionavustuksen saajalle maksettavasta muusta saman valtionapuviranomaisen myöntämästä valtionavustuksesta.